

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบพรรณนาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin เพื่อรักษาสิวในผู้ที่เข้ารับบริการในคลินิกผิวหนังแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 208 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2551 โดยมีผลการศึกษาที่มีสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลการใช้ยาและการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง
3. ความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin

ส่วนที่ 1

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.48 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 24.52 และมีอายุตั้งแต่ 15-36 ปี อายุเฉลี่ย 23.5 ปี โดยส่วนมากเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.52 กลุ่มอายุระหว่าง 25-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.40 กลุ่มอายุระหว่าง 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.46 และกลุ่มอายุมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.6

ส่วนด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.77 นอกจากนั้นประกอบอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว ไม่ได้ประกอบอาชีพ รับจ้างและอื่นๆ เช่น พี่เลี้ยงเด็ก อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 19.23, 12.98, 7.21, 2.40, 1.44 และ 0.96 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.92 สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.38 นอกจากนั้นมิระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ปวส./อนุปริญญาและมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 6.25, 0.96 และ 0.48 ตามลำดับ

ระดับรายได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.13 มีรายได้ได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.17 ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.90 ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.62 และมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.17 สำหรับสถานภาพสมรสนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สถานะภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 96.63 สถานภาพคู่และหย่า/ม่าย/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 2.88 และ 0.48 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับบริการเพื่อติดตามผลการรักษา คิดเป็นร้อยละ 96.63 และเข้ารับบริการเป็นครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 3.37 ในส่วนประวัติโรคประจำตัวพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 88.94 และมีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 11.06 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=208)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
อายุ		
15-19 ปี	28	13.46
20-24 ปี	103	49.52
25-29 ปี	57	27.40
มากกว่า 30 ปี	20	9.62
เพศ		
หญิง	157	75.48
ชาย	51	24.52
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	116	55.77
ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	40	19.23
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	27	12.98
ธุรกิจส่วนตัว	15	7.21

ตารางที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5	2.40
รับจ้าง	3	1.44
อื่นๆ เช่น พี่เลี้ยงเด็ก อาชีพอิสระ	2	0.96
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	0.48
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	13	6.25
ปวส./อนุปริญญา	2	0.96
ปริญญาตรี	160	76.92
สูงกว่าปริญญาตรี	32	15.38
รายได้ต่อเดือน		
≤ 5,000 บาท	69	33.17
5,001 - 10,000 บาท	71	34.13
10,001 - 15,000 บาท	31	14.90
15,001 - 20,000 บาท	20	9.62
มากกว่า 20,000 บาท	17	8.17
สถานะภาพสมรส		
โสด	201	96.63
คู่	6	2.88
หย่า/ม่าย/แยกกันอยู่	1	0.48
ลักษณะการเข้ารับบริการ		
เข้ารับบริการครั้งแรก	7	3.37
เข้ารับบริการเพื่อติดตามผลการรักษา	201	96.63
ประวัติโรคประจำตัว		
ไม่มี	185	88.94
มี	23	11.06

2. ข้อมูลการใช้ยา Isotretinoin และการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาข้อมูลการใช้ยา Isotretinoin และการรักษาสิว พบว่า กลุ่มตัวอย่าง รักษา สิวมาแล้ว 2-5 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมารักษาสิวน้อยกว่า 2 ปีและมากกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.62 และ 15.38 ตามลำดับ รักษาโดยใช้ยา Isotretinoin มานานมากกว่า 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 44.23 ใช้ยา Isotretinoin น้อยกว่า 4 เดือน คิดเป็นร้อยละ 30.29 และใช้ยา Isotretinoin ระหว่าง 4-6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 25.48 ด้านขนาดยาที่ใช้ พบว่า เกินกว่าครึ่งหนึ่ง รับประทานยาใน ขนาด 10 มิลลิกรัม คิดเป็นร้อยละ 63.94 รับประทานยาในขนาด 20 มิลลิกรัม คิดเป็นร้อยละ 20.67 และกลุ่มตัวอย่างไม่ทราบว่ารับประทานยาในขนาดใด คิดเป็นร้อยละ 15.38 ความถี่ในการ รับประทานยาของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีหลายรูปแบบโดยผู้ป่วยร้อยละ 30.29 รับประทาน 2 เม็ดต่อ สัปดาห์ ร้อยละ 26.92 รับประทาน 3 เม็ดต่อสัปดาห์ ร้อยละ 16.35 รับประทานวันละเม็ด ร้อยละ 13.46 รับประทาน 4 เม็ดต่อสัปดาห์ (วันเว้นวัน) และร้อยละ 12.98 รับประทาน 1 เม็ดต่อสัปดาห์ ดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลการใช้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิว (n =208)

การใช้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิว	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มรักษาสิวจนถึงปัจจุบัน		
น้อยกว่า 2 ปี	72	34.62
2 - 5 ปี	104	50.00
มากกว่า 5 ปี	32	15.38
ระยะเวลาในการใช้ยา Isotretinoin ตั้งแต่เริ่มต้น		
น้อยกว่า 4 เดือน	63	30.29
4 - 6 เดือน	53	25.48
มากกว่า 6 เดือน	92	44.23
ปริมาณยา Isotretinoin ที่ต้องรับประทานต่อครั้ง		
10 มิลลิกรัมต่อเม็ด	133	63.94
20 มิลลิกรัมต่อเม็ด	43	20.67
ไม่ทราบ	32	15.38

ตารางที่ 2 ข้อมูลการใช้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิว (ต่อ)

การใช้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิว	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ความถี่ในการรับประทานยา Isotretinoin		
วันละเม็ด	34	16.35
4 เม็ดต่อสัปดาห์ (วันเว้นวัน)	28	13.46
3 เม็ดต่อสัปดาห์	56	26.92
2 เม็ดต่อสัปดาห์	63	30.29
1 เม็ดต่อสัปดาห์	27	12.98

ในส่วนของคุณสมบัติการรักษาสิวของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในการรักษาสิวลครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ยาทาในการเริ่มต้นรักษาสิว คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาวิธีรักษา คือ การรับประทานยาปฏิชีวนะ รับประทานยา Isotretinoin รับประทานยาแต่ไม่ทราบว่ากลุ่มใดและรับประทานยากกลุ่มฮอร์โมน คิดเป็นร้อยละ 32.21, 31.25, 8.17 และ 2.88 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิธีการในการรักษาสิวลครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการรักษาสิวลครั้งแรก	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
รักษาด้วยการใช้ยาทา	182	87.50
รักษาด้วยการรับประทานยากกลุ่มปฏิชีวนะ	67	32.21
รักษาด้วยการรับประทานยากกลุ่ม Isotretinoin	65	31.25
รักษาด้วยการรับประทานยา แต่ไม่ทราบว่ากลุ่มใด	17	8.17
รักษาด้วยการรับประทานยากกลุ่มฮอร์โมน	6	2.88

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เมื่อสอบถามถึงการรักษาสิวลในขณะปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการรักษาที่ใช้ในปัจจุบันขณะที่ได้รับยา Isotretinoin กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้การรักษาอื่นร่วมด้วย โดยเป็นการรักษาด้วยการใช้ยาทามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.46 รองลงมาได้แก่ รักษาด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดผิวหนัง รักษาด้วยการรับประทานยากกลุ่มปฏิชีวนะ รักษาด้วยการรับประทานยากกลุ่มฮอร์โมน และรับประทานยาแต่ไม่ทราบว่ากลุ่มใด คิดเป็นร้อยละ 55.77, 28.85, 2.88 และ 0.96

ตามลำดับและพบว่ามียุทธวิธีที่รักษาโดยการให้ยา Isotretinoin เพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 6.73 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิธีรักษาสิวในปัจจุบันด้วยวิธีอื่นๆ นอกจากการให้ยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีรักษาสิวด้วยวิธีอื่นๆ นอกจากยา Isotretinoin	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
รักษาด้วยการให้ยาทา	184	88.46
รักษาด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดผิวหนัง	116	55.77
รักษาด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะ	60	28.85
ไม่มีการรักษาด้วยวิธีอื่น	14	6.73
รักษาด้วยการรับประทานยากลุ่มฮอร์โมน	6	2.88
รักษาด้วยการรับประทานยา แต่ไม่ทราบว่ากลุ่มใด	2	0.96

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เมื่อสอบถามถึง เหตุผลของการให้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin โดยให้เหตุผลว่าได้รับยา Isotretinoin เนื่องจากรักษาด้วยวิธีอื่นไม่ได้ผล คิดเป็นร้อยละ 65.39 ให้เหตุผลว่าได้รับยา Isotretinoin เนื่องจากเป็นสิวนิครุนแรง คิดเป็นร้อยละ 32.69 และให้เหตุผลอื่นๆ เช่น ทำให้หายเร็วขึ้น หรือ รักษาสิवादุดัน คิดเป็นร้อยละ 12.02 ในขณะที่มีร้อยละ 9.62 ไม่ทราบเหตุผลของการให้ยานี้ในการรักษาสิว ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เหตุผลที่แพทย์ให้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิวของกลุ่มตัวอย่าง

เหตุผลที่แพทย์ให้ยา Isotretinoin ในการรักษาสิว	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
รักษาด้วยวิธีอื่นไม่ได้ผล	136	65.39
เป็นสิวนิครุนแรง	68	32.69
อื่นๆ เช่น ทำให้หายเร็วขึ้น หรือ รักษาสิवादุดัน เป็นต้น	25	12.02
ไม่ทราบเหตุผล	20	9.62

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับยา เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการใช้ยา Isotretinoin การศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการได้รับข้อมูลข่าวสารของการใช้ยา Isotretinoin ทั้งจากคำแนะนำที่ได้จากแพทย์ที่ทำการรักษาและจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ

จากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่ ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแพทย์ที่ทำการรักษา คิดเป็นร้อยละ 98.08 แต่เกินกว่าครึ่งหนึ่ง ได้รับคำแนะนำเพียงครั้งแรกที่ได้รับยา คิดเป็นร้อยละ 53.85 ได้รับคำแนะนำทุกครั้งที่ได้รับยา คิดเป็นร้อยละ 22.60 ได้รับนานๆ ครั้งหรือนานๆ ที่ คิดเป็นร้อยละ 21.63 และยังพบว่ามียกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแพทย์ที่ทำการรักษา คิดเป็นร้อยละ 1.92 ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแพทย์ที่รักษาของกลุ่มตัวอย่าง

การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแพทย์ที่รักษา	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
ได้รับเพียงครั้งแรกที่ได้รับยา	112	53.85
ได้รับทุกครั้งที่ได้รับยา	47	22.60
ได้รับเป็นบางครั้งหรือนานๆ ที่	45	21.63
ไม่เคยได้รับ	4	1.92

นอกจากคำแนะนำเกี่ยวกับยา Isotretinoin ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากแพทย์ที่ทำการรักษาแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 54.81 ยังได้รับข้อมูลเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแหล่งข้อมูลอื่นๆด้วย โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 29.33 รองลงมา มีแหล่งข้อมูลสองแหล่งที่กลุ่มตัวอย่างได้รับในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ บุคคลอื่นๆที่เคยได้รับยามาก่อน เช่น เพื่อนหรือญาติ คิดเป็นร้อยละ 21.63 และ ได้รับข้อมูลจากแผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 20.67 นอกจากนั้นได้รับข้อมูลจากวารสารทางการแพทย์ เกษษกร นิตยสารทั่วไป เจ้าหน้าที่ในคลินิกที่เข้ารับบริการ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 14.42, 14.42, 13.46, 8.17, 6.73, 4.33 และ 2.40 ตามลำดับในขณะที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น คิดเป็นร้อยละ 45.19 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แหล่งข้อมูลอื่นที่ให้ข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลอื่นที่ให้ข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยา	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
อินเทอร์เน็ต	61	29.33
บุคคลอื่นๆที่เคยได้รับยามาก่อน	45	21.63
แผ่นพับ	43	20.67
วารสารทางการแพทย์	30	14.42
เภสัชกร	30	14.42
นิตยสารทั่วไป	28	13.46
เจ้าหน้าที่ในคลินิกที่เข้ารับบริการ	17	8.17
โทรทัศน์	14	6.73
หนังสือพิมพ์	9	4.33
พยาบาล	5	2.40
ไม่ได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น	94	45.19

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ในส่วนของคุณข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำแนะนำที่ได้รับเกี่ยวกับยา Isotretinoin นั้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะได้รับคำแนะนำจากแพทย์ที่ทำการรักษา ในเรื่องสรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ของยา คิดเป็นร้อยละ 89.90 วิธีการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 83.65 ข้อห้ามใช้หรือข้อควรระวังในการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 83.17 ผลไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจากการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 68.75 ปริมาณยาที่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 64.42 การดูแลตนเองและสังเกตความผิดปกติขณะได้รับยา คิดเป็นร้อยละ 45.67 ระยะเวลาที่ต้องได้รับยาจนกระทั่งหาย คิดเป็นร้อยละ 43.75 และข้อปฏิบัติตนเมื่อเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 33.65

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ข้อห้ามใช้หรือข้อควรระวังในการใช้ยา และผลอันไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจากการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 38.46 วิธีการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 34.62 สรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ของยา คิดเป็นร้อยละ 23.08 ปริมาณยาที่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 21.63 ข้อปฏิบัติตนเมื่อเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 15.87 ระยะเวลาที่ต้องได้รับยาจนกระทั่งหาย คิดเป็นร้อยละ 13.46 และการดูแลตนเองและสังเกตความผิดปกติขณะได้รับยา คิดเป็นร้อยละ 13.46 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ข้อมูลคำแนะนำที่ได้รับเกี่ยวกับยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง

คำแนะนำที่ได้รับเกี่ยวกับยา Isotretinoin	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
คำแนะนำที่ได้รับจากแพทย์ที่รักษา		
สรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ของยา	187	89.90
วิธีการใช้ยา	174	83.65
ข้อห้ามใช้หรือข้อควรระวังในการใช้ยา	173	83.17
ผลอันไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจากการใช้ยา	143	68.75
ปริมาณยาที่ได้รับ	134	64.42
การดูแลตนเองและสังเกตความผิดปกติขณะได้รับยา	95	45.67
ระยะเวลาที่ต้องได้รับยาจนกระทั่งหาย	91	43.75
ข้อปฏิบัติตนเมื่อเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา	70	33.65
ข่าวสารหรือข้อมูล ที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลอื่น		
ข้อห้ามใช้หรือข้อควรระวังในการใช้ยา	80	38.46
ผลอันไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจากการใช้ยา	80	38.46
วิธีการใช้ยา	72	34.62
สรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ของยา	48	23.08
ปริมาณยาที่ได้รับ	45	21.63
ข้อปฏิบัติตนเมื่อเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา	33	15.87
ระยะเวลาที่ต้องได้รับยาจนกระทั่งหาย	28	13.46
การดูแลตนเองและสังเกตความผิดปกติขณะได้รับยา	28	13.46

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ยา Isotretinoin จัดเป็นยาควบคุมพิเศษ ที่ต้องควบคุมดูแลในการใช้จากแพทย์อย่างใกล้ชิด และแพทย์เท่านั้นที่มีอำนาจสั่งจ่ายและยาชนิดนี้ไม่อนุญาตให้จำหน่ายในร้านขายยาทุกประเภท เนื่องจากยา Isotretinoin เป็นยาที่ทำให้เกิดอาการข้างเคียงหลายอย่าง จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 182 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.5 เกิดอาการข้างเคียงจากการใช้ยา โดยอาการข้างเคียงที่เกิดส่วนใหญ่จะเกิดอาการริมฝีปากแห้ง คิดเป็นร้อยละ 84.13 ผิวแห้ง คิดเป็นร้อยละ 48.08 ตาแห้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 นอกจากนั้นจะมีอาการผมร่วง ผิวหน้า ผิวหนังร้อนแดง คลื่นไส้

หูดหงิงง่าย หนึ่งศีรษะแห้ง ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ คิดเป็นร้อยละ 9.13 ,6.73, 4.33 ,3.37, 2.88 และ 2.40 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin ที่เคยได้รับของกลุ่มตัวอย่าง

ผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin ที่เคยได้รับ	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
ริมฝีปากแห้ง	175	84.13
ผิวแห้ง	100	48.08
ตาแห้ง	52	25.00
ผมร่วง	19	9.13
ผิวหนัง ร้อนแดง	14	6.73
คลื่นไส้	9	4.33
หูดหงิงง่าย หนึ่งศีรษะแห้ง	7	3.37
ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ	6	2.88
ปวดศีรษะ	5	2.40
ไม่เคยเกิดผลข้างเคียง	26	12.50

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ในส่วนข้อมูลการปฏิบัติตนหากเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเมื่อเกิดความผิดปกติจากการใช้ยากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะกลับมาพบแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 87.98 ลดขนาดยาลง คิดเป็นร้อยละ 5.29 กินต่อไปจนยาหมด คิดเป็นร้อยละ 3.85 และหยุดการใช้ยาและไม่กลับมาพบแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 2.88 ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การปฏิบัติตนหากเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง

การปฏิบัติตนหากเกิดความผิดปกติจากการใช้ยา	จำนวน (ราย)	ความถี่ (ร้อยละ)
กลับมาพบแพทย์	183	87.98
ลดขนาดยาลง	11	5.29
กินต่อไปจนยาหมด	8	3.85
หยุดการใช้ยาและไม่กลับมาพบแพทย์	6	2.88

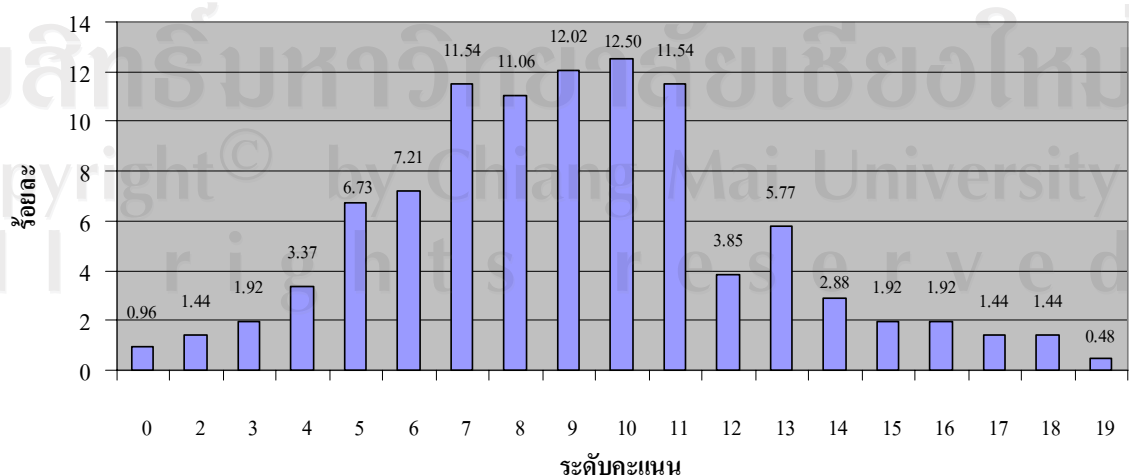
3. ความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin เมื่อพิจารณาจากคะแนน พบว่าจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 9.08 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.49) โดยมีผู้ตอบได้คะแนนสูงสุด 19 คะแนน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.48 มีผู้ตอบได้คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.96 ส่วนคำถามความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา พบว่าจากคะแนนเต็ม 7 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 2.77 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.78) โดยมีผู้ตอบได้คะแนนสูงสุด 7 คะแนนจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.37 ได้คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.10 ดังแสดงในตารางที่ 11, แผนภาพที่ 1 และ 2

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ของคะแนนความเข้าใจในการใช้ยาและคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin

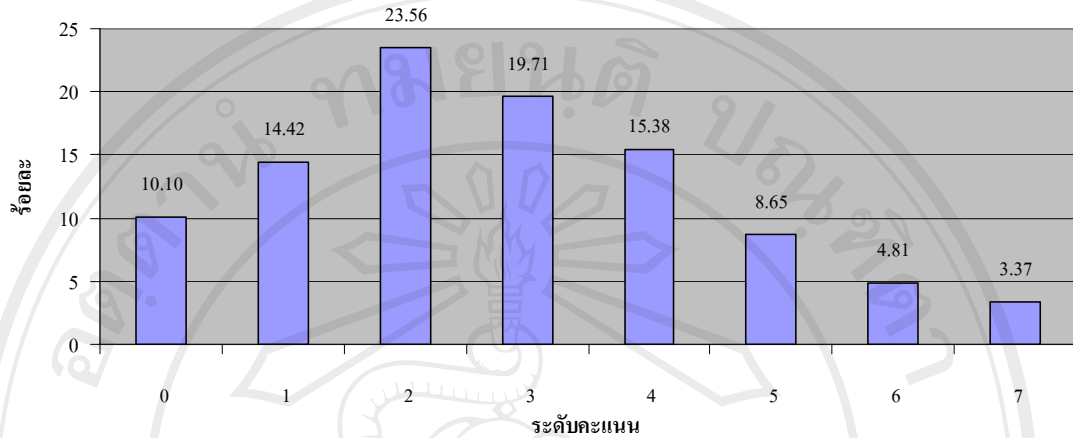
ค่าของคะแนน	ความเข้าใจในการใช้ยา (คะแนนเต็ม 20)	ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข้อควร ปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา (คะแนนเต็ม 7)
ค่าเฉลี่ย	9.08	2.77
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	3.49	1.78
ค่าสูงสุด	19	7
ค่าต่ำสุด	0	0

สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับยา Isotretinoin

แผนภาพที่ 1 สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับยา Isotretinoin

สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่
ได้รับยา Isotretinoin

แผนภาพที่ 2 สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin

เมื่อทำการแยกพิจารณาเฉพาะในส่วนของความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin ตามกลุ่มความเข้าใจ พบว่า ในส่วนของความเข้าใจถึงข้อบ่งใช้ของยา ซึ่งมีทั้งหมด 3 ข้อ คะแนนเต็ม 3 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 1.66 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02) ข้อบ่งใช้ในการใช้ยามีทั้งหมด 1 ข้อ คะแนนเต็ม 1 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 0.79 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28) ความเข้าใจถึงข้อห้ามใช้ยามีทั้งหมด 5 ข้อ คะแนนเต็ม 5 คะแนนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 2.35 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.29) ความเข้าใจถึงข้อควรระวังในการใช้ยา มีทั้งหมด 1 ข้อ คะแนนเต็ม 1 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 0.89 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31) และความเข้าใจถึงผลอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา มีทั้งหมด 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 3.39 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.95) ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนร้อยละที่ตอบถูก ของคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin เมื่อแยกตามกลุ่มความเข้าใจในด้านต่างๆ

ความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	จำนวนร้อยละที่ตอบถูก
ข้อบ่งชี้ (ทั้งหมด 3 ข้อ คะแนนเต็ม 3 คะแนน)	1.66	1.02	
(1) ยานี้ใช้รับประทานเพื่อรักษาสิวชนิดเป็นทั่วไป ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			57.21
(2) ผู้ป่วยบางที่มีสิวน้ำเหลืองมากขึ้นใน 2-3 สัปดาห์แรก เป็นผลจากการแพ้ยา ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			41.35
(3) ผู้ที่ได้รับยานี้แล้วไม่กลับมาเป็นสิวซ้ำอีกใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			67.79
วิธีการใช้ (ทั้งหมด 1 ข้อ คะแนนเต็ม 1 คะแนน)	0.79	0.28	
(1) ยานี้ต้องรับประทานก่อนอาหารหรือหลังอาหารก็ได้ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			79.81
ข้อห้ามใช้ (ทั้งหมด 5 ข้อ คะแนนเต็ม 5 คะแนน)	2.35	1.29	
(1) ยานี้ห้ามใช้ในผู้ที่มีการทำงานของตับและไตผิดปกติ ใช่หรือไม่ (ใช่)			81.73
(2) ห้ามใช้ยานี้ในผู้ที่มีภาวะวิตามินเอสูง ใช่หรือไม่ (ใช่)			25.48
(3) ห้ามใช้ในหญิงมีครรภ์ แต่ใช้ได้เฉพาะ ช่วงตั้งครรภ์ได้ 3 อาทิตย์ ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			24.52
(4) ยานี้ไม่ผ่านทางน้ำนมได้ จึงสามารถใช้ในรายที่ให้นมลูกได้ ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			43.27
(5) ยาไม่มีผลเสียต่อผู้ป่วยที่มีระดับไขมันในเลือดมากเกินไปใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			59.62

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนร้อยละที่ตอบถูก ของคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin เมื่อแยกตามกลุ่มความเข้าใจในด้านต่างๆ (ต่อ)

ความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	จำนวนร้อยละที่ตอบถูก
ข้อควรระวัง (ทั้งหมด 1 ข้อ คะแนนเต็ม 1 คะแนน)	0.89	0.31	
(1) ในหญิงวัยเจริญพันธุ์สามารถรับประทานได้แม้มีการตั้งท้อง แต่ต้องไม่เกิน 3 สัปดาห์ ไข่หรือไม่ (ไม่ไข่)			88.94
ผลอันไม่พึงประสงค์ (ทั้งหมด 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	3.39	1.95	
(1) ยานี้อาจทำให้เกิด ริมฝีปากอักเสบ ผิวแห้ง ผิวหนังอักเสบ ไข่หรือไม่ (ไข่)			82.69
(2) ยานี้อาจทำให้เกิดผมร่วน ผิวกลิ้งขึ้นและไวต่อแสง ไข่หรือไม่ (ไข่)			22.12
(3) ยานี้อาจทำให้เกิดอาการทางจิตเวช เช่น มีความผิดปกติทางพฤติกรรม พยายามฆ่าตัวตาย ไข่หรือไม่(ไข่)			10.10
(4) ยานี้อาจทำให้เกิดต่อกระจกหรือ ตาอักเสบ ไข่หรือไม่ (ไข่)			8.65
(5) ยานี้อาจทำให้ตาแห้ง (เยื่อตาแห้งจนใส่คอนแทกเลนส์ไม่ได้) ไข่หรือไม่ (ไข่)			37.02
(6) ยานี้อาจทำให้เกิดความผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร เช่น คลื่นไส้ ลำไส้อักเสบ ไข่หรือไม่(ไข่)			14.90
(7) ยานี้ไม่มีผลต่อค่าไตรกลีเซอไรด์ในเลือด ไข่หรือไม่ (ไม่ไข่)			19.71
(8) ยานี้ไม่มีผลต่อระดับคอเลสเตอรอลในเลือด ไข่หรือไม่ (ไม่ไข่)			15.87
(9) ยานี้อาจทำให้เกิดความผิดปกติของทารกในครรภ์ ไข่หรือไม่ (ไข่)			83.65
(10) ยานี้ทำให้เป็นหมันทั้งในผู้หญิงและผู้ชาย ไข่หรือไม่ (ไม่ไข่)			44.71

ในส่วนคำถามความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin พบว่า จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 2.77 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.78) และเมื่อพิจารณาตามร้อยละที่ตอบถูก ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนร้อยละที่ตอบถูก ของคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา แยกตามรายข้อคำถาม

ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin	คะแนน เฉลี่ย	S.D.	จำนวนร้อยละที่ตอบถูก
ข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ คะแนนเต็ม 7 คะแนน	2.77	1.78	
(1) ยานี้สามารถรับประทานร่วมกับวิตามินเอ หรือยากลุ่มวิตามินเอได้ ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			15.87
(2) ควรมีการตรวจระดับไขมันในเลือดก่อนได้รับยาและเมื่อหยุดการรักษาแล้ว ใช่หรือไม่ (ใช่)			21.15
(3) ต้องมีการตรวจการตั้งครรภ์ก่อนการได้รับยา ใช่หรือไม่ (ใช่)			76.44
(4) ต้องมีการตรวจการทำงานของตับและไต ก่อนและหลังการได้รับยา ใช่หรือไม่ (ใช่)			58.65
(5) ควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสแสงแดดโดยตรง ในระหว่างการได้รับยา ใช่หรือไม่ (ใช่)			39.42
(6) ต้องมีการคุมกำเนิดก่อนได้รับยา 1 เดือน ระหว่างได้รับยาและหลังจากการหยุดยา 1 เดือน ใช่หรือไม่ (ใช่)			40.38
(7) ในระหว่างที่ได้รับยานี้ สามารถบริจาคโลหิตได้ ใช่หรือไม่ (ไม่ใช่)			25.96

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin

ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin

จากระดับคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin ที่แสดงออกมาดังกล่าวข้างต้น การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านข้อมูลการใช้ยาและการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งพบว่ามีหลาย

ลักษณะและหลายปัจจัยที่มีความแตกต่างของคะแนนในระหว่างกลุ่ม ได้แก่ อายุ เพศ ขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้ง ความถี่ในการรับประทานยา การเริ่มรักษาสิวครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะ การทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหาย การรักษาสิวด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะร่วมกับการรับประทานยา Isotretinoin, เคยได้รับผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin รวมถึงการได้รับคำแนะนำจากแพทย์ที่รักษาเกี่ยวกับยา Isotretinoin และการได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์

จากผลการศึกษา ระดับคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin พบว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 25-29 ปี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 15-19 ปีและ 20-24 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.018$) โดยกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-29 ปีได้คะแนนเฉลี่ย 10.28 คะแนน (S.D. = 3.60) กลุ่มตัวอย่างอายุ 15-19 ปีได้คะแนนเฉลี่ยคะแนน 8.39 คะแนน (S.D. = 3.66) กลุ่มตัวอย่างอายุ 20-24 ปีได้คะแนนเฉลี่ย 8.59 คะแนน (S.D. = 3.34) เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.007$) โดยเพศหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 9.46 คะแนน (S.D. = 3.16) เพศชายได้คะแนนเฉลี่ย 7.96 คะแนน (S.D. = 4.18)

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้งมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับประทานยาขนาด 10 มิลลิกรัมต่อเม็ดและ 20 มิลลิกรัมต่อเม็ดอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้งได้คะแนนเฉลี่ย 7.06 คะแนน (S.D. = 3.16) กลุ่มตัวอย่างที่รับประทานยาขนาด 10 มิลลิกรัมต่อเม็ดได้คะแนนเฉลี่ย 9.56 คะแนน (S.D. = 3.48) กลุ่มตัวอย่างที่รับประทานยาขนาด 20 มิลลิกรัมต่อเม็ดได้คะแนนเฉลี่ย 9.16 คะแนน (S.D. = 3.25) และกลุ่มตัวอย่างที่รับประทานยา 3 เม็ดต่อสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับประทานยา 1 เม็ดต่อสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.003$) โดยกลุ่มตัวอย่างรับประทานยา 3 เม็ดต่อสัปดาห์ได้คะแนนเฉลี่ย 10.32 คะแนน (S.D. = 3.47) กลุ่มตัวอย่างที่รับประทานยา 1 เม็ดต่อสัปดาห์ได้คะแนนเฉลี่ย คะแนน 7.26 (S.D. = 2.75)

กลุ่มตัวอย่างที่เริ่มรักษาสิวครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เริ่มรักษาสิวครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.002$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เริ่มรักษาสิวครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะได้คะแนนเฉลี่ย 10.18 คะแนน (S.D. = 3.64) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เริ่มรักษาสิวครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะได้คะแนนเฉลี่ย 8.57 คะแนน (S.D. = 3.30), กลุ่มตัวอย่างที่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.007$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทราบเหตุผลที่

แพทย์จ่ายยา Isotretinoin ได้คะแนนเฉลี่ย 9.30 คะแนน (S.D. = 3.50) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin ได้คะแนนเฉลี่ย 7.10 คะแนน (S.D. = 2.73)

กลุ่มตัวอย่างที่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายได้คะแนนเฉลี่ย 10.37 คะแนน (S.D. = 3.05) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายได้คะแนนเฉลี่ย 8.44 คะแนน (S.D. = 3.52) และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์ได้คะแนนเฉลี่ย 10.13 คะแนน (S.D. = 3.31) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์ได้คะแนนเฉลี่ย 7.83 คะแนน (S.D. = 3.28) ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
อายุ		3.42	0.018
15-19 ปี	8.39±3.66 ^a		
20-24 ปี	8.59±3.34 ^b		
25-29 ปี	8.02±3.60 ^{a,b}		
30 ปีขึ้นไป	9.25±2.97		
เพศ		2.35	0.007
หญิง	9.46±3.16		
ชาย	7.96±4.18		
ขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้ง		6.99	0.001
10 มิลลิกรัมต่อเม็ด	9.56±3.48 ^a		
20 มิลลิกรัมต่อเม็ด	9.16±3.25 ^b		
ไม่ทราบ	7.06±3.16 ^{a,b}		

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin (ต่อ)

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
ความถี่ในการรับประทานยา		4.24	0.003
วันละเม็ด	8.62±3.29		
4 เม็ดต่อสัปดาห์ (วันเว้นวัน)	9.50±3.50		
3 เม็ดต่อสัปดาห์	10.32±3.47 ^a		
2 เม็ดต่อสัปดาห์	8.84±3.54		
1 เม็ดต่อสัปดาห์	7.26±2.75 ^a		
เริ่มรักษาผิวหนังครั้งแรกด้วยการรับประทานยา		3.09	0.002
กลุ่มปฏิบัติวิณะ			
ใช่	10.18±3.64		
ไม่ใช่	8.57±3.30		
ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin หรือไม่		2.73	0.007
ทราบ	9.30±3.50		
ไม่ทราบ	7.10±2.73		
ได้รับการรักษาผิวหนังด้วยการรับประทานยา		3.09	0.002
กลุ่มปฏิบัติวิณะ ร่วมกับการกินยา Isotretinoin			
ใช่	10.33±3.25		
ไม่ใช่	8.70±3.46		

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin (ต่อ)

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ที่รักษา เกี่ยวกับ ยา Isotretinoin		2.16	0.032
ด้านสรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ของยา			
ได้รับ	9.29±3.53		
ไม่ได้รับ	7.44±2.68		
ด้านข้อห้ามใช้/ข้อควรระวังในการใช้ยา		2.40	0.017
ได้รับ	9.38 ± 3.40		
ไม่ได้รับ	7.78±3.75		
ผลอันไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจาก การใช้ยา		4.56	<0.001
ได้รับ	9.83±3.46		
ไม่ได้รับ	7.52±3.03		
การดูแลตนเอง และสังเกตความ ผิดปกติของร่างกายขณะได้รับยา		2.73	0.007
ได้รับ	9.83±3.36		
ไม่ใช้	8.51±3.51		
ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์		5.00	<0.001
ได้รับ	10.13±3.31		
ไม่ได้รับ	7.83±3.29		

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin (ต่อ)

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
เคยได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากอินเทอร์เน็ต		2.93	0.004
ได้รับ	10.95±3.39		
ไม่ได้รับ	9.19±2.98		
ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์		2.09	0.039
ด้านระยะเวลาในการรักษาหรือระยะเวลาที่ต้องได้รับยาจนกระทั่งหาย			
ได้รับ	11.25±3.80		
ไม่ได้รับ	9.77±3.07		
ด้านข้อห้ามใช้/ข้อควรระวังในการใช้ยา		2.63	0.010
ได้รับ	10.65±3.42		
ไม่ได้รับ	8.91±2.72		
ผลอันไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจากการใช้ยา		3.61	<0.001
ได้รับ	10.83±3.36		
ไม่ได้รับ	8.50±2.57		

ตารางที่ 14 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจในการใช้ยา Isotretinoin (ต่อ)

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
ด้านการดูแลตนเอง และสังเกตความผิดปกติของร่างกายขณะได้รับยา		3.66	0.001
ได้รับ	12.32±3.89		
ไม่ได้รับ	9.42±2.77		
เคยเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin คือ ตาแห้ง		4.17	<0.001
เกิด	10.85±3.46		
ไม่เกิด	8.65±3.11		
เคยเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin คือ ปวดศีรษะ		1.99	0.048
เกิด	12.20±4.03		
ไม่เกิด	9.20±3.31		

หมายเหตุ :a,b หมายถึง คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ p-value < 0.05

ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin

จากระดับคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin ที่แสดงออกมามีค่าต่างกันตั้งแต่ต้น การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านข้อมูลการใช้ยาและการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งพบว่ามีหลายลักษณะและหลายปัจจัยที่มีความแตกต่างของคะแนนในระหว่างกลุ่ม ในส่วนของระดับคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin ได้แก่ อายุ ขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้ง การเริ่มรักษาตัวครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะ การทราบระยะเวลาที่ต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหาย เคยได้รับผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin รวมถึงการได้รับคำแนะนำจากแพทย์ที่รักษาเกี่ยวกับยา Isotretinoin และการได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 25 - 29 ปี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 20-24 ปีอย่างมีนัยสำคัญ (p-value = 0.016) โดยกลุ่มตัวอย่างอายุ 25 - 29 ปีได้คะแนนเฉลี่ย 3.40 คะแนน (S.D. =1.62) กลุ่มตัวอย่างอายุ 20 - 24 ปีได้คะแนนเฉลี่ย 2.48 คะแนน (S.D. =1.78)

และกลุ่มตัวอย่างที่รับประทานขนาด 10 มิลลิกรัมต่อเม็ดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้งอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.025$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่รับประทานขนาด 10 มิลลิกรัมต่อเม็ดได้คะแนนเฉลี่ย 2.91 คะแนน (S.D. = 1.80) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้ง ได้คะแนนเฉลี่ย 2.00 คะแนน (S.D. = 1.67)

กลุ่มตัวอย่างที่เริ่มรักษาผิวหนังครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เริ่มรักษาผิวหนังครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.031$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เริ่มรักษาผิวหนังครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะได้คะแนนเฉลี่ย 3.19 คะแนน (S.D. = 1.99) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เริ่มรักษาผิวหนังครั้งแรกด้วยการรับประทานยากลุ่มปฏิชีวนะได้คะแนนเฉลี่ย 2.58 คะแนน (S.D. = 1.66), กลุ่มตัวอย่างที่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.004$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin ได้คะแนนเฉลี่ย 2.89 คะแนน (S.D. = 1.78) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin ได้คะแนนเฉลี่ย 1.70 คะแนน (S.D. = 1.38)

กลุ่มตัวอย่างที่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายได้คะแนนเฉลี่ย 3.34 คะแนน (S.D. = 1.83) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบระยะเวลาที่จะต้องรับประทานยาจนกระทั่งรักษาหายได้คะแนนเฉลี่ย 2.49 คะแนน (S.D. = 1.68) และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์ได้คะแนนเฉลี่ย 3.25 คะแนน (S.D. = 1.793) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์ได้คะแนนเฉลี่ย 2.21 คะแนน (S.D. = 1.59) ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา

Isotretinoin

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
อายุ		3.51	0.016
15-19 ปี	2.68±1.93		
20-24 ปี	2.48±1.78 ^a		
25-29 ปี	3.40±1.62 ^a		
30 ปีขึ้นไป	2.70±1.66		
ขนาดยาที่รับประทานแต่ละครั้ง		3.74	0.025
10 มิลลิกรัมต่อเม็ด	2.91±1.80 ^a		
20 มิลลิกรัมต่อเม็ด	2.95±1.66		
ไม่ทราบ	2.00±1.67 ^a		
เริ่มรักษาตัวครั้งแรกด้วยการรับประทานยา		2.35	0.031
กลุ่มอาชีพ			
ใช่	3.19±1.99		
ไม่ใช่	2.58±1.64		
ทราบเหตุผลที่แพทย์จ่ายยา Isotretinoin		2.91	0.004
หรือไม่			
ทราบ	2.89±1.78		
ไม่ทราบ	1.70±1.38		
ทราบระยะเวลาที่ต้องรับประทานยา		3.34	0.001
จนกระทั่งรักษาหายหรือไม่			
ทราบ	3.34±1.83		
ไม่ทราบ	2.49±1.68		

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 15 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin (ต่อ)

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ที่รักษา เกี่ยวกับ			
ยา Isotretinoin			
ด้านระยะเวลาในการรักษาหรือ			
ระยะเวลาที่ต้องได้รับยาจนกระทั่งหาย			
ได้รับ	3.15±1.93	2.56	0.011
ไม่ได้รับ	2.52±1.60		
ด้านผลอันไม่พึงประสงค์อันเนื่องมาจาก			
การใช้ยา			
ได้รับ	2.96±1.78	1.97	0.050
ไม่ได้รับ	2.44±1.74		
ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา			
Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์			
หรือไม่			
ได้รับ	3.25±1.79	4.35	<0.001
ไม่ได้รับ	2.21±1.59		
ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา			
Isotretinoin จากอินเทอร์เน็ต			
ได้รับ	3.64±1.84	2.58	0.011
ไม่ได้รับ	2.79±1.63		
ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับยา			
Isotretinoin จากแหล่งอื่นๆ นอกจากแพทย์			
ในด้านการดูแลตนเอง และสังเกตความ			
ผิดปกติของร่างกายขณะได้รับยา			
ได้รับ	4.04±1.92	2.76	0.007
ไม่ได้รับ	2.99±1.68		

ตารางที่ 15 ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติระหว่างที่ได้รับยา Isotretinoin (ต่อ)

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย± S.D.	F-test/ T-test	p-value
เคยเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin คือ ตาแห้ง		2.37	0.019
เกิด	3.31±1.91		
ไม่เกิด	2.63±1.67		
เคยเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin คือ ผิวหน้าร้อนแดง		2.65	0.009
เกิด	4.00±1.80		
ไม่เกิด	2.73±1.73		
เคยเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin คือ ผม่วรง		2.71	0.007
เกิด	3.84±1.89		
ไม่เกิด	2.71±1.71		
เคยเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา Isotretinoin คือ ปวดศีรษะ		2.59	0.011
เกิด	4.80±1.30		
ไม่เกิด	2.77±1.74		

หมายเหตุ :a,b หมายถึง คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ p-value < 0.05